RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DÉPÔT LÉGAL
Reçu le 17 JUILLET 1923

SAM KEO MUOI SOI, — SO 1896 — MỖI SỐ : 0$02 — SAMEDI 14 JUILLET 1923

Trung Bắc Tân Văn

DEPOT LEGAL INDOCHINE N°1140

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng
Một năm	6$00	6$00	6$30	6$30	6$60	12$00	
Cả làng vì		»	8.00	8.00	9.00	»	
Các công-sở		3.00	3.50	3.20	3.20	3.80	6.00
Sáu tháng.		1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Ba tháng . .		0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00
Một tháng.							

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. B. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 — 068 de large.

Une seule insertion. . . . 0$30 la s/m

Par contrat annuel

Par centimètre et par insertion. . . . . . 0$18 la s/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne

Annonces judiciaires et légales. 1$80 la s/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Đi xem hội Tây

Trong hai hôm vừa qua — ngày 13 và ngày 14 Juillet — ở thành-phố Hanoi đây, không biết người ở đâu mà tới đông như kiến, mấy chuyến xe-lửa chuyên nào cũng chật ních những người, mấy đường xe-điện, đường nào cũng đi luôn không ngớt cả ngày lẫn đêm. kẻ ở Bắc xuống, người ở Nam lên, kẻ ở Đoài ra, người ở Đông vào, cha dắt con, vợ cặp chồng, em theo anh, thật tỏ ra một cái cảnh-tượng náo-nhiệt ồn-ào, áo quần như nêm, ngựa xe như nước. Hỏi : đi đâu đông thế ? ai cũng trả lời gọn ngay một tiếng : đi xem hội Tây.

— Xem hội Tây gì ? kẻ nói đi xem hội chính-trung ; người nói đi xem hội cải-tạo duy-dệ ; phần nhiều lại sửng sờ mà nói xoàn cốc một câu nửa vầng : xem hội Tây chứ còn hội Tây gì ? Hội Tây có đánh đu, có đua xe, có bơi thuyền, có điểm binh, có đốt cây bông, có thắp đèn điện xung-quanh bờ hồ, chúng ta đi xem hội là đi xem thế chứ xem gì ? Có bọn rủ nhau đi xem, lại cho là một ngày hội tái tử giai-nhân, ta đi xem may ra gái kiểm được chồng trai cuốm được vợ : có bọ lại thì thào bảo nhau nghe hình như hội này vẫn có bắt vịt, có bắt dê, có leo cột mỡ mà cô cả liềm chảo nữa đây, là những trò rất vui. Ấy cái tâm-lý người mình đi xem hội Tây đại khái như thế cả. Nói là đi xem hội chính-trung, đi xem hội cải-tạo duy-dệ mà giá hỏi lại cải-tạo duy-dệ là gì ? Chính-trung là thế nào ? Có dễ mười người đến tấm chín người vì tất đã trả lời được cho trôi chảy gẫy-gọn. Ta cũng không bảo hội Tây không nên đi xem, người mình đối với hội Tây tỏ ra một cái cảnh-tượng náo nhiệt ồn-ào như thế là không phải. Hội cải-tạo duy-dệ tức là hội chính-trung, là một ngày hội khánh-niệm của cả quốc dân Đại-pháp tự-do hơn nửa thế kỷ nay, người Đại-pháp gọi là ngày quốc-khánh, người mình với người Đại-pháp đã có cái cuộc bảo hộ quan-hệ với nhau không phải là không mật-thiết, vinh-nhục hưu thích, cũng có cái tình nghi chung cùng với nhau, cái ngày vui chung, sướng chung của cả quốc-dân Đại-pháp thì cũng có thể gọi là cái ngày vui chung sướng chung của cả dân thuộc địa Đại-pháp như dân mình, nhưng đã vui thì phải biết vì cớ sao mà vui, đã sướng thì phải biết vì cớ sao mà sướng. Cái giống người có hồn thì bất kỳ cử-động một tí gì cũng phải có cái ý-thức của mình ở trong mới được ; nếu thấy người vui cũng vui, thấy người sướng cũng sướng, như cái ông truyền tranh, như cái bàn chụp bánh, sống say chết giấc ở dưới cái tay vận của người ta mà mình tự cam làm cái máy vô hồn, vận lên thì lên, vận xuống thì xuống ; một dân tộc như thế thì phỏng còn làm nên được cái công-chuyện gì cho phát-triển được cái hồn nàng mình, biểu-dương được cái đặc sắc mình mà mong gây dựng những sự nghiệp lớn lao, chen vai thích cánh cùng khách năm châu để cùng hưởng cái hạnh-phúc sinh tồn trong giữa đám tim chọi với tim, óc đua với óc !

Ta vui chung, sướng chung với người Đại-pháp trong ngày hội cải-tạo-duy-dệ này là phải : ta nào-nhiệt-ồn-ào về cái ngày hội Tây ấy cũng nên. Song ta cũng nên biết cái ngày 14 tháng Juillet đó là ngày gì, chính-trung là thế nào mà ta hiểu thấu được cái ý nghĩa đáng vui đáng sướng ra sao thì mới là cái cử-động có ý thức, mới là cái giống người còn có hồn, mà phàm cái cử-động đã có ý-thức ra thì cái gì cũng có phần bổ ích cho ta cả.

Ngày 14 tháng Juillet là cái ngày nước Đại-pháp khởi-đầu cách mệnh, trừ cái chính-thể chuyên chế mà lập nên cái dân-quốc cộng-hòa ; những nhân-nhân chí-sĩ vì một cái chủ-nghĩa cao quí là cái chủ-nghĩ bình đẳng, đồng bào, tự-do, đề xướng thực hành mà cơ-hội chưa tới nơi phải chịu ôm cái chí-nguyện của mình, ngậm đắng nuốt cay ở trong cái ngục tối Ba-sĩ-đích, đến ngày ấy được lại thấy mặt trời nơi quốc-thổ, mừng cái chủ-nghĩa của mình đã đạt, cái chí nguyện của mình đã thân, khắp quốc-dân được thoát cái thảm-họa đè-chính lâm than mà hoàn-phục cái nhân-quyền cao-thượng, nước Đại-pháp từ đây nhân-tài một ngày nảy nở, trăm nghề trăm nghiệp một ngày một chấn hưng mà trở nên một nước giàu thịnh như bây giờ, quả lấy cái ngày đó là ngày thoát thai thành hình vậy. Vì thế mà đáng vui, đáng sướng, đáng lấy cái ngày đó làm cái ngày vui chung, sướng chung cho cả nước, đến cả thuộc-địa mọi nơi, mà ngày 14 tháng Juillet mới thành lệ một cái ngày quốc-khánh lớn nước Đại-pháp từ bấy đến nay, mà người mình có người gọi là hội chính-trung, ý hẳn cũng thủ nghĩa như thế.

Có hiểu rõ như thế thì đi xem hội Cải-tạo duy-dệ mới là một sự đi xem có ý thức. Người mình thường mang tiếng với người ngoài là một dân con-nít, coi một việc này cũng đủ thấy cái tính-cách con-nít là thế nào vậy, xin quốc-dân ta cố làm sao mà rửa cái tiếng xấu ấy đi cho.

T.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 16 Juillet 1923

Lễ khánh-thành một cái kỷ-niệm-đài

Trong một bài đ ễn-văn của quan Poincaré đọc tại lễ khánh-thành kỷ-niệm-đài tại Soaîs, ngài có nhắc lại những tội ác của người Đức trong năm 1914, và những sự cố gắng ta lăng của nước Pháp về đường tài-chính. Ai bảo nước Pháp hoài-bão cái đề chính, thực là vô nghĩa lý. Nước Pháp chỉ muốn cho tờ hòa nghị của 26 nước đã ký thi-hành cho đúng mà thôi. Nước Pháp không có muốn cho nước Đức phải trụy lạc. Nhưng nước Pháp đã nhân-nhượng nhiều lần rồi, thì may nước Pháp phải chiếm lấy các khoản bảo-chứng và phải thúc bách nước Đức nhiều hơn. Nước Pháp xử sự như thế, tưởng cũng không có điều gì làm cho trái ý Đồng-minh, vì Đồng-minh cũng muốn cho nước Pháp sống. Quan Poincaré lại nói nước Anh và nước Pháp phải nên giao hiếu với nhau song phải tính làm sao cho nước nào vẫn được giữ cái ý-tưởng riêng của nước ấy, mà một cử nghĩ sao với vậy không phải nghĩ kĩ lẫn nhau, nghĩa là phải làm làm sao cho sự tích lợi của hai nước dung hợp với nhau, mà không ai phải tổn thương sự gì cả. Sau ngài kết luận rằng : Ta phải giữ gìn cho tờ hòa nghị thi-hành cho đúng, và những lời nói hợp không sai. Nếu ta động đến một tờ hòa-nghị nào, thì tức là làm cho các hòa-nghị khác cũng phải cảnh cải cả, mà gây chuyện cho các nước nhỏ yếu phải khiếu nại lối thôi, làm thiệt-hại cho các nước bạn với ta như nước Tchécoslovaquie, nước Roumanie, nước Yougoslavie, mà gây nên những sự hỗn-độn rối loạn. Nước Pháp bênh-vực quyền lợi của mình, tức là bênh vực quyền lợi của tất cả các nước Đồng-minh.

Việc trong các hạt trú binh

Các quan Pasp đã tịch biên 221 triệu marks của người Đức đề trong một nhà băng tư để trợ cấp cho những người làm hỏa-xa đình công. Số tiền ấy nguyên của nhà quốc-gia ngân-hàng nước Đức ký ở đấy cho các quan Pháp không biết.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tất-Quyên nữ-sĩ

Đề mục : **Vịnh Văn-miếu Hà-nội.**

— Đề có một câu phá : « *Nghìn năm văn vật đất Thăng-long* » xin nối thêm 7 câu nữa cho thành bài thơ.

Giải thưởng của Ngô-nương : Kính biếu một thứ trong văn phòng tứ-bảo như quản bút, lọ mực, hoặc cái chặn giấy bằng bạc, v. v. đáng giá 10 đồng. Trong các báo, quốc văn như *Nam phong, Đông-dương tạp-chí toàn tập* và các thứ sách khác của bản-quán Ta-hành như Ngự lâm-pháo-thủ, Nam-sử yếu lược, Mai-nương-lệ-cốt, Thuyền-tình bề-ái và Tái-sinh-duyên, v. v. cả thảy đáng giá là 60 đồng.

Thơ thi

XXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đạo Khổng từ xưa vẫn nức lòng.
Hồng Lạc dòng dõi nền văn hiến,
Á Âu kim thước gió còn trong.
Một tòa cổ-điện lồng mây bạc,
Bốn mé cao-tường điểm nét hồng.
Thăng trọn ngày qua còn dấu cũ,
Trải bao xuân hạ với thu đông.

Nguyễn-văn-Hiếu,
Phố hàng Thiếc, Hanoi.

XL

Nghìn năm văn vật đất Thă ng-long,
Vua Lý xây nền Khổng-thánh cung.
Thâm bảng tên đề bia đá trắng,
Khoé tinh bắt sáng gác son hồng.
Xuân thu lễ nhạc truyền muôn kỷ,
Tưởng sĩ công khanh dõi một lòng.
Trải mấy tang thương in sắc đỏ,
Đường dân tinh yết sánh huyền-khung.

Lương-giang : Ngọc-bích-Tử,
4, Rue Bourrel, Hanoi.

XLI

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Hỏi bạn nhà nho có biết không ?
Hiền thánh sửa sang ngoài cấc học,
Quốc-triều hương khói phụng thờ chung.
Bên tường sen sét hàng bia đá,
Ngoài cửa chênh vênh bốn cột đồng.
Ươm hỏi con đâu hon đó tá,
Xuống xe nghiêng lọng đồng mà trông.

XLII

Nghìn năm văn vật đất Thăng long.
Còn miếu nào hơn miếu ấy không ?
Cửa Khổng sân Trình còn rộng rãi,
Bảng vàng bia đá đúng thong dong.
Cung tường mấy đợt cao khôn lượng,
Thà Tử đôi dòng nước vẫn trong.
Những khách thưa hương qua tới đó,
Hãy dừng chân lại đáng ma trông.

Ba-Nguyên
Route de Huế, Hanoi.

XLIII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Văn miếu hương thơm thấu cửu-trùng.
Dấu tích vẫn còn in tiền-sĩ,
Khôn thiêng bao hết tiếng anh-hùng.
Đường hoàng chẳng lộc từ Nam-đế,
Gánh nặc giang sơn nỗi Lạc Hồng.
Gặp buổi văn-minh đương tấn bộ,
Phồn hoa cảnh cũ thà vô cùng.

Phan-Hương
57, Rue des Pipes, Hanoi.

XLIV

Nghìn năm văn vật đất Thăng long,
Bến nhờ công nua Lý Thánh-tông.
Tinh Tứ dựng bia giường mối cũ,
Nhị Nùng ghi tích khôi hương chung.
Lễ văn mực viết nghiên chưa rảo
Cơ chí gươm treo bảng vẫn trong.
Còn miếu còn bia nơi thắng cảnh,
Còn nên tuần lệ trấn phương đông.

Trúc-lâm Ng.-bá-Ổ Ổm,
Thông-phán phủ Thống-sứ,
8, Phố hàng Quạt, Hanoi.

XLV

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Khổng miếu này tức Lý Thánh-tông.
Nền cũ đề đó phong cảnh mới,
Nhà riêng tôn-giáo kính thờ chung.
Cung tường phảng phất nơi Thái Tử,
Hương khói thơm tho đất Nhị Nùng.
Miếu ấy nhân này là kỷ niệm
Mặc dân Á vẫn với Âu-phong.

Nguyễn-văn-Oanh,
Lettré au 2e bureau R. S. Hanoi.

Tin Trung-hoa

Ngày 10 Juillet 1923

Hương-cảng đặc-điện

Tôn đại-nguyên-soái đã tới Thiều-quan. Hiện nay tại Bắc-giang không còn có tổng-tích Bắc-quân nữa. Tại Tây giang vẫn đánh nhau rất kịch-liệt. Trận Khánh đã tuyệt bộ quân luật.

Nghị-viện xuất-kinh

Từ khi đông-thương-nội ở Thượng-hải đã quyết nghị rồi thì số nghị-viện xuất-kinh càng ngày càng nhiều. Tân-phái và Bảo-phái cũng không có cách gì mà ngăn trở được. Các nghị-viện đều tuyên ngôn sẽ lục tục trở về miền Nam.

Tin Tào-Côn

Bọn Đàm-Trấn cũng lục tục xuất kinh, tuyên-ngôn phản-đối Tào-Côn, có nhiều người theo đảng Đàm-Trấn.

Tin Lưu-vĩnh-Tường

Có tin rằng Lưu-vĩnh-Tường sai Đặng-mỗ tới Thiên-tân để điều-đình với các nghị-viện.

Tin Đoàn-kỳ-Thụy

Ngày 25 vừa rồi, Đoàn-kỳ-Thụy đã họp các nghị-viện ở nhà riêng, đã bàn nhau định sang khai hội tại Hàng-châu.

Tin Lưu-vĩnh-Tường

Lưu-vĩnh-Tường chỉ định chùa Linh-ẩn làm chỗ hội-họp các nghị-viện

Tin Trương-anh-Hoa

Trương-anh-Hoa nhân trả-khuẩn lực hiệt, đã xin từ chức. Cao-lăng-Uất tức-khắc điện cho Phan-Phục về Bắc-kinh đề khuyên bảo Trương-anh-Hoa.

Quan Toàn-quyền Merlin

lên đường sang trọng-nhậm Đông-pháp

Tại Pháp

(Bordeaux, ngày 17 Juillet 1923)

Quan Toàn-quyền Merlin khởi-hành ở Paris ngày 11 Juillet để sang trong-nhậm xứ Đông-pháp. Quan đại-biểu của quan Giám-quốc, quan Thuộc-địa bộ-thượng thư cùng nhiều quan chức trong chính-trị giới và thuộc-địa giới có ra tiễn chân ngài ở nhà ga.

Ngày 12 Juillet, tại Marseille, viên Thuộc-địa có đặt tiệc khoản đãi ngài.

Bởi có ăn phòng Thương-mại đặt hội-đồng nghênh-tiếp ngài.

Sáng hôm thứ sáu, 13 Juillet, hồi 10 giờ ngài chủ tọa lễ khánh-thành kỷ niệm đài của hội Kỷ-niệm Đông-pháp dựng lên để kỷ-niệm những người Đông-pháp quyên sinh trong buổi đại chiến mới rồi.

Ngày 13, hồi 16 giờ, ngài đáp tàu *André Lebon.*

Trên tàu André Lebon

(Paris, ngày 16 Juillet 1923)

Quan Toàn-quyền Merlin sẽ chủ trương các cuộc vui mừng về ngày hội Đảo-quốc kỷ-niệm trên tàu *André Lebon.*

Dư luận

Mừng các nhà tân-khoa

(Tiếp theo)

Vậy thì các ông bây giờ đã đỗ cái sự học về phần riêng của mình, kể thế cũng là có thể công-hiệu ; ta phải nên trông đường lối trước mà lựa bước đi sau, cốt là giữ lấy sự thực-dụng, đừng để mang tiếng là học hư-văn. giữ một cái chủ-định là học vì quốc vì dân, chứ không phải là vì thân-gia tư-kế.

Xin mong rằng ! Nếu ai có thông-minh, có vật-lực, không cần rội tổ ý-thức, không cần hám-hở công-danh, thì in nên bỏ cái tính tự-mãn tự-túc cố sức ra công lại học cho đầy nơi đến chỗ.... Mong thế thì theo chân sánh bước với những nhà văn-học, khoa-học, triết-học Âu-tây, một mai làm ích-lợi cho quốc-dân, làm vẻ vang cho nòi-giống, thì cái kết-quả sau này rực-rỡ xiết bao !

Nếu ai ra về đẳng sư-phạm thì ta nên nghĩ rằng : « Tân-tri giác bản tri », vẫn là lẽ muôn-hoàn xưa nay. Bây giờ ta đã là nhà giáo-dục, cái việc « trồng người » là cái việc nhân sự của ta phải làm hết thiên-chức. Ta đối với học-trò ; về đường tinh-thần, tư-cách, ta phải sửa sang cho nó hoàn-toàn ; về đường tri-thức kiến-thức, ta phải dẫn-dụ cho nó tăng-tiến ; về đường học-vấn văn-chương, ta phải khai đạo cho nó tinh-thông.... Nghĩa là ta phải tự-nhận lấy cái công việc rèn đúc nhân-cách, dẫn tạo nhân-tài sau này.

Nếu ai ra về đẳng pháp chính thì ta nên nghĩ rằng : bây giờ ta là người trung-gian, trên giúp việc nhà nước, dưới trực tiếp với quốc-dân, ta làm công việc của thiên-chức ta cần lương-tâm ta, ta phải giữ bụng công bằng chính-trực, một niềm trung-thần nhân-từ, phàm quốc-dân, có công việc gì thuộc dưới quyền ta, điều gì đã không biết thì ta bảo, người nào đã nhờ thì ta giúp ; hễi vì dân ta phần nhiều về đường chính-trị hãy còn bỡ-ngỡ, khoa lý-luật hãy còn lờ-mờ ! hòa động có việc gì xảy đến quan-sự, thường hay nhất-nhật hãi-hùng ! Nếu lại thấy những con mắt « trừng-trừng », nghe những lời nói « ậm-ờ ! thật là khổ-sở não-nùng cho kẻ bộ dân lắm ! Than ôi ! Muốn điều phá lấy gì-gương, người càng một nước thời thương nhau cùng.

Nếu ai ra về đẳng canh nông, rồi đẳng thương-mại thì ta nên nghĩ rằng : Nước ta bây giờ, về đường thực-nghiệp, về đường kinh-tế, so với các nước còn là một trời một vực ; nay ta là nhà canh nông, là nhà thương-mại, ta phải mở mang về đường thực-nghiệp để giữ lấy lợi-quyền cho ta, mở đường tài-nguyên cho nước. Ruộng nương khai-khẩn cho nhiều, đừng để cho nào đất cát bỏ hoang mà nói địa-lợi. Cách thức trồng cấy thế nào, sao cho hoa cốc phong đăng, mà không đến nỗi có mà ăn thóc cao gạo kém. Nghề lấy nhân-công cũng với tạo-hoa thế nào, chớ không chịu mưa nắng như trời, xẻn tốt tại đất, mùa màng được bông, toàn phó về sự tự-nhiên. Ôi ! Nước ta là nước nông-nghiệp, đồng gi cũng trông vào hạt thóc. Thế mà tự xưa tới nay, ai cày sự tấ mà cày, ai cuốc cứ thế mà cuốc, chỉ có chịu thương chịu khó, chẳng lấm tay nên, mồ hôi nước mắt ! Còn người ra trăm sự nhờ trời, may rủi tại vận ! làm đã ẩu đã khó, còn mong đâu tranh lợi với người ngoài ! Vậy ta theo phương-pháp văn-minh trong khoa học nông-phố, kịp nê cải-lương những đồ làm rộng cho tiện lợi, chẳng-hạng lấy nghề nông-phố cho phải-đạt ; đến gian cũng vì đầy mà doanh-dã, nước nhà cũng vì đầy mà phong-phú, thật là cái bạnh-phúc công-cộng cho xã-hội ta. — Nói đến thương-nghiệp nước nhà, ta tưởng phải bắt đầu tâm đến lấm. Kia người ta : cuộc trời gộc bể, tranh thương chỗ này chỗ khác ; trăm khoanh nhiều lối, thu lợi lũng ỷ tăng lên, sở thương-thương đương phát-phơi, cuộc thương-chiến đương xảy-ra ! Nói ngày như trong đất nước ta : sao nhiều những cửa hải-cảng thiên-nhai, sao chẳng thấy-tiện, cũng đều tuỳ cơ người ta làm buôn bán cả. Xét ra mười phần quyền lợi trong thương-giới, người Tàu chiếm đến sáu bảy phần ! lớn nhỏ cho mại-bản trong nhà ngàn-ngàng, nhỏ như những thương-điếm trong các chợ, cả đến những quầy cho ở các chỗ « cả ! Cao nhỏ người ta nói rằng : « Thương-quyền trong nước, đều giao-phó cho người Tàu và Ấn-độ là ». Nói thế thường cũng không phải là quá ! Nào có những tổ-đoàn ! hàng-hóa các nước nhập-cảng ngày một nhiều, mà nội-hóa xuất-cảng tiêu-thụ không được mấy ; khiến cho tài-nguyên thực-thi ra ngoài, mà thiệt-kế của mình ngày một giảm mà quỹ bành ! Vậy ta đã là nhà thương-mại, có nên lưu-tâm mà tranh-thương không ? có nên đem tài thương-học mà văn-hồi lấy quyền-lợi không ? Ôi ! đường thực-nghiệp nước nhà mà được hưng-thịnh phát-đạt là còn mong ở những tay kinh-tế-học đấy.

Còn về các khoa chuyên-môn khác, ai đã thu công thành-nghiệp về sự học rồi, thì nên thực-hành về khoa-học ấy cho có hiệu-nghiệm, cho có kết-quả. Trước là bổ-ích cho xã-hội, sau là tỏ cái tài-học của mình ; học như thế mới là có ánh-hưởng. mới là đạt mục-đích sự học vậy.

Nay tôi xin mừng chung bậc người của người ta thường nói là : « Học thời phải hành ». Trường trên nhà-thức khoa nay nên ngẫm-nghĩ mà thực hành bổn chữ ấy. Sao cho khỏi phụ cái tiếng học thực-dụng ; sao cho phỉ lòng quốc-dân chúc vọng ; sao cho bổ công nhà-nước đường-đường nhân-tài.

Chào ôi ! Học học hành hành, thì thì đỗ đỗ, chỉ sự này thiên-cổ vẫn vinh-hèn ! Dở hay ở tại nhơn-tâ vẫn cho tỏ mặt sau nhà Lạc-Long ! Kìa gương hiền-triết Tây Đông, học đã học rồi trông gương đấy tá ! Con đường cũ, chông gai đã phá ! lối mới này, sinh là làm sao ! Thì người bước tiếp bước sau....

H. V. L.

VĂN UYỂN

Cùng bạn đi đường bộ từ Sơn-tây về huyện Thạch-thất

Con đường rộng thẳng có hai ta,
Thạch-thất ra đi mấy dặm mà.
Rong ruổi dặm trường đi lại đứng,
Âu sầu đồng vắng cỏ cùng hoa.
Đìu-hiu gió thổi giăm luồng mát,
Lác-đác mưa nguồn mấy hạt sa.
Chân bước càng mau càng thấy mỏi,
Rầu mày khôn lẽ chịu chồn a?

Cảm tác

Ngọn gió đêm qua luồng lạnh lùng,
Biết ai tri-kỷ gỡ sầu chung?
Một mình tựa án lòng vơ vẩn,
Hỏi thấu chăng tình hỡi núi sông.

Gởi cho bạn ở Thạch thất

Này này ai đó có hay cho?...
Đáy bể trôn kim khó nỗi mò!
Thư nhạn ngày trông còn vắng ngắt,
Lòng tằm toan ngỏ lại quanh co!
Tưởng người xa lạ càng ngao ngán,
Tình mộng trùy hoan luống thẹn thò.
Rầy ước mai ao lòng những muốn..
Nhà nho được gặp khách làng nho.

Tràng-khanh, Lê-đình-Toại.

Lòng hối hận
(*Dịch thơ Tây*)

Nghe tiếng súng vang trong rừng [rậm,
Bỗng động lòng hối hận thuở xưa.
Nhớ từ khi hãy còn thơ,
Mùa hè được nghỉ nhởn nhơ chơi bời,
Vội vác súng tìm nơi săn bắn,
Nhác thấy chim đương lẩn trên cành.
Than ôi! một tiếng súng đoành,
Mà chim kia phút tan tành thịt xương.
Trông giọt máu như nhường trách [quở,
Rằng đang tay sao nỡ sát sinh.
Lương tâm nhiếc móc đủ bình,
Khiến ta đổi bẩn tâm tình từ đây.
Tấm lòng thiện ta nay sẵn có,
Hễ thấy ai đói khó thì thương.

***

Cuộc đời vì bãi chiến-trường.
Khuyên ai mở rộng lòng thương mới [là,
Trông thấy kẻ mù lòa tàn tật.
Cũng đừng nên ngoảnh mặt làm thinh,
Chữ rằng: « Tứ hải đệ huynh ».

Tuyết-minh. Dương-đình-Tẩy.

Không nên tự đắc
Mượn

Mặt cần mình ngỡ mình to
Ếch trong giếng nước khôn dò trời cao
Trong đời vẫn kiến đường nào.
Giương đôi nhỡn kính trông vào năm [châu.

Nói

Làng phù qui có kẻ may người rủi.
Cái duyên may khôn đoán nỗi bực [tài danh.
Này văn chương là duyên nợ ba sinh
Mà sơn giả, thị thành, còn lắm kẻ.
Mặt mắt thế kiến-văn là thế.
Vũng nước nông khôn thấu bể nghìn [tầm.
Mới sênh sang khăn áo đai châm.
Đã ngất nghểu tiền thần trên lục-địa.
Thử ngảnh lại doanh hoàn cảnh trí.
Học làm sao mà triết lý những làm sao?
Dây sắn, bìm leo tít cành cao.
Nào có biết bám vào thân đại thụ.
Miếng chung đỉnh nhờ tay đào-chú.
Kẻ hiền ngu cũng phó một hí-trường
Trăm năm một cuộc tang thương.

Trần-lập-Trác.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 17 Juillet 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 3 f 55.

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 17 Juillet 1923*, — 3 °/. 56 87. — 4 °/. 1918 61.97. — 5 °/. 1915-1916 75 45 — 5 °/. 1920 89,80. — 6 °/. 1920 87,20.

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp, đến ngày 22 Juillet ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane, Quinhơn, Ba-ngòi và Saigon.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối 21 Juillet.

Tàu *André Lebon* khởi-hành ở Marseille ngày 13 Juillet 1923.

Ngạch quan lại. — M. Đào-trọng-Hướng, tri-huyện hạng ba tại huyện Đông-anh (Phúc-yên) nay bổ đi quyền tri-phủ Đa-phúc cho đến ngày bổ quan phủ thực thụ.

M. Ngô-mạnh-Nghinh, hậu-tuyển tri-huyện, trợ-tá tại huyện Đông-anh (Phúc-yên) nay được quyền huyện ấy trong khi M. Đào-trọng-Hướng đi vắng.

Hội Ái-hữu sở Giây thép. — Báo *France Indochine* có đăng rằng:

« Trong kỳ đại hội-đồng của hội Ái-hữu các viên chức sở Bưu-điện, có xét ra thiếu mất của hội 600 đồng.

Vì thế mà quan chánh Bưu-điện là danh-dự hội-trưởng hội ấy, nghe đâu có bắt đem các sổ sách giao cho một tiểu hội-đồng xét xem các khoản chi thu từ năm 1922 đến giờ có đúng với các giấy má không. Xét xong rồi, nghe đâu lại thiếu mất hơn ba nghìn đồng. Việc này có lẽ phải đem đến Tòa án.

Thầy lý tiêu tiền thuế. — Trong số báo ngày hôm qua, bản-quán đã thuật chuyện thầy lý làng Lai-xá, huyện Đan-phượng (Hà-đông) lấy hai nghìn bạc thuế đi mất. Nay được tin rằng sở Mật-thám đã bắt được ông lý ấy tại một làng thuộc tỉnh Phú-thọ và khám trong mình còn thấy 1500 đồng giấy bạc.

Chết vì nắng dữ. — Mấy hôm trước, nhất là hôm hội Tây trời nắng dữ quá, ai gặp nhau câu hỏi thứ nhất là cũng nói về nóng. Cũng vì nóng quá mà ngày hôm ấy, cứ như cái số ta biết thì chết mất ba người là một người lính pháo-thủ Tây là M. Bris lúc điểm binh bị cảm thử, đem vào nhà thương đến 5 giờ chiều thì chết.

Cũng sáng hôm ấy một người nhà-quê qua phố hàng Bạc, thình lình ngã gục xuống mà chết ngay.

Cũng ngày hôm ấy ở Đáp-cầu có một viên đội pháo-thủ Tây là M Jauen vì bị cảm thử lúc điểm binh ở Bắc-ninh mà đến trưa thì mất, chắc ở các vùng nhà quê ngày hôm ấy thế nào cũng có người bị nạn về cái nắng chứ chẳng không.

Tự tử hay là ngã. — Sáng sớm hôm nay lúc 5 giờ 15 ở đường xe lửa cách chỗ rẽ ra đường Cột-cờ chừng 100 thước có một người con trai bị xe nghiến chết. Cái đầu bị tan nát mất hết, sọ với óc thì bắn ra ngoài đường sắt đến ba bốn thước, trông rất ghê gớm; còn chân phải cũng bị nghiền đứt ở đầu gối. Lúc người ta biết thì xem chừng chết đã được mấy giờ rồi.

Chưa rõ là người này muốn tự tận hay vì có gì mà chết thảm như vậy.

Xem trong mình thì có một cái thẻ đề tên là Đinh-văn-Sơn, 18 tuổi ở làng Cự-đà, huyện Thanh-oai, tỉnh Hà-đông.

Sở cảnh-sát đã cho tra xét duyên có vì đâu.

Hội-chợ lần thứ năm sẽ mở từ 2 đến 16 Décembre tới nơi này.

Cái nhố-nhăng của ta ngày nay. — Nói cho ra hết nghĩa cái nhố-nhăng thì thực là dài rộng vô cùng mà không bút nào tả cho hết được, nhưng ta cứ lưu ý thì chắc rằng thỉnh thoảng cũng mục-kích được vô số cái nhố nhăng ở chốn phồn-hoa này. Mà phải, thà ta đem ra công-luận sơ trước còn hơn là để người ngoại quốc ngó thấy rồi người ta làm thành phim ảnh, cuốn tiểu-thuyết hay là bài du-ký ở nước ta đem qua nước người đó!

Thế nào là nhố nhăng? nhố nhăng cũng là một sự cải lương quá ư đặc-biệt đến nỗi cho người ta trông thấy ngứa mắt không muốn nhìn lâu, rác tai không muốn nghe đến. Mà thật thế, cái ngôn ngữ cử chỉ nhố nhăng thì thường dân tộc nào cũng phải có, ai cũng cho là chẳng ra gì, Nhưng ở ta nhiều cái nhố nhăng quá hơn các nước ngoài. Ký giả hồi tưởng lại khi du-lịch Ấn-độ và Tân-gia-ba thì người Ấn-độ và người Mã-lai đến ở dưới quyền Anh cai-trị, song xét ra thì người nào đã theo quốc-tục mà ăn mặc quốc phục thì vẫn nề nếp lắm và những tay sang theo y phục Âu-tây thì ngôn ngữ cử chỉ cũng đứng đắn lắm, đố ai đoán ra là người bản-xứ hay là người Anh duy chỉ xem xét nước da bày mái tóc thì mới biết được.

Nay hãy bắt đầu nói ngay về cái lối chào nhau, như ta trước theo Tàu thì chắp tay vái và cúi đầu, mà nay theo lối Pháp thì ngả mũ cúi đầu nữa, mà nhà binh thì giơ tay ngang mũ. Ấy đó, thế mà nay nếu ta cứ lưu ý đi xe điện chơi xem lắm ông chào nhau ngộ nghĩnh lắm nữa; lắm ông mặc quốc phục và khăn xếp, chào nhau giơ tay lên khăn y như nhà chùa lạy phật một tay; lắm ông Âu-phục lại chào cách khác nữa là giơ tay chỉ một ngón lên trên cạnh mũ trước mặt tựa như tượng thích-ca trên chùa mà chỉ nhìn thoáng thấy vẫy một cái, lại còn một lối nữa là giơ bàn tay để nghiêng giữa trán rồi hất ra. Cái cách ta chào nhau linh-tinh thế mà nếu có du-khách ngoại quốc đến đây, khó lòng mà biết lối chào của người Việt-Nam rồi cũng không biết rằng nay ta chào nhau đó theo lối nước nào.

Sáng chủ-nhật trước ký-giả nhân đưa người bạn ra ga, lúc đứng trên toa đợi nhau, thì thấy một thím khách và một me tây tiễn hành nhau lên đường. lúc tàu sắp chạy thì me ôm lấy thím hôn nhau chùn chụt, làm cho mấy vị nhà binh Pháp trên toa trông thấy phải khúc khích cười.

Cách hôn nhau cũng là lối chào thân thiết của người Âu-Mỹ, thế mà nay nhất thiết người Á-đông ta đem ra thi hành ngay thì nhố nhăng quá, nhưng để khi nào ta có vượt bể sang đất người thì khi tới nước nào thì hỗ bắt chước phong tục nước ấy, vì rằng ở nước ta xưa nay không quen và chưa có người nào làm vậy mà thỉnh thoảng lại lòi một vài đám thi hành, vậy thì người ngoại-quốc nhịn cười sao được.

Lại tối chủ nhật vừa rồi bởi giời nóng nực quá, tôi phải ngồi ngoài sân hóng gió, chợt ngoài cửa có ông Nhật-bản vào, làm phải ngạc nhiên nhìn ra, không rõ mặt, giật mình, song khi ông Nhật lại gần thì té ra chính một ông Annam, bởi viêm nhiệt quá nên ông ăn mặc Nhật đi chơi tối. Người Pháp lấy cách ăn mặc áo Nhật cho là mát, song chỉ là lúc đi ngủ hay ở trong nhà mà thôi, chứ ra đường thì không có, (đây là ông ấy mặc bộ áo tây rộng lụng thụng xúng xính chứ không phải là pyjama thì khi thoạt trông đã biết ngay là ai được). Mà có phải nhà ông ở gần đâu, ông ở xa và đi xe nhà lại, có lẽ ông đem phô cách ăn mặc đó đã nhiều nơi rồi và tối tối sau cùng thì phải. Sao chỉ thích bắt chước cái nhố nhăng vô vị!

N. T.

Lời cám ơn. — Thân-mẫu chúng tôi và chúng tôi xin có lời cảm tạ các Quan, các cụ, các ông, các bà, cùng thân bằng cố hữu có lòng thương mà đi đưa đám, hoặc gửi đồ phúng viếng Thân-phụ chúng tôi tạ thế hôm 10 Juillet vừa rồi, tại phố hàng Quạt số 18.

Trong lúc tang-gia bối rối cũng có điều nhầm lỗi, xin tha thứ cho.

Cô tử: Bùi-nhật-Tân,
Bùi-tiến-Phúc,
Bùi-quan-Nhân,
Bùi-công-Hợi,
Bùi-trung-Thu.
đồng bái tạ.

Trộm. — M Ng-văn-Nho, giáo-học trường Bác-bộ nhà ở đường Quan-thánh số 92 có trình Cẩm rằng kẻ trộm vào nhà lấy mất ít quần áo và đồ vật đáng hơn bốn chục đồng.

M. Lemineur, đốc học trường bờ sông trình rằng kẻ trộm lấy một cái quạt máy giá 75 đồng

Ai mất máy ảnh. — Một ả-đầu ở phố hàng Giấy nhà số 39, sáng hôm hội Tây có đem nộp sở Cẩm một cái máy ảnh bọc bằng một miếng vải son của ai bỏ quên trên xe của ả ngồi.

Cây đổ, đứt giây điện. — Trưa hôm qua ở phố hàng Cỏ có một cây lớn đổ xuống đứt cả giây điện, khiến cho xe cộ không đi lại được trong một lúc.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3862

Nạn ô tô. — Chiều hôm chủ-nhật hồi 6 giờ 30 có một cái ô tô do M. Besset làm máy ở nhà nấu rượu Fontaine cầm máy đi ở đường bờ sông đụng phải một người đàn-bà chạy ngang đường Phải khiêng ngay vào nhà thương, nhưng người đàn bà chưa nói gì được cho nên không rõ căn cước.

Lừa trốn mất. — Mme Phúc nguyên ở hàng Đào số 54 trình rằng tên Đỗ-Thủy lừa mất 35 tấm lụa giá ước 220 đồng trốn đi mất.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Việc cướp ở phố Đâu-cầu. — Việc này bản-báo đã đăng rõ ở số báo ngày hôm qua, nay xin tiếp theo câu chuyện của ông Văn, tòng sự tại sở Bưu-chính, là người bị mất cướp, nói với bản báo phóng-sự như sau này:

Cái viên đạn mà quân cướp còn bỏ vương lại rơi vào chiếc bình phóng to, thời ông Văn đã đưa nộp sở Mật-thám, đến nay có một ông Tây nhận ra rằng chính viên đạn ấy của ông, vì gần đây ông đi vắng, ở nhà bị cướp vào trói cả bồi bếp lấy mất nhiều đồ vật và một chục viên đạn súng-lục. Khi ông rõ được tin sở Mật-thám bắt được mấy tên cướp và có bắt được cả viên đạn của chúng bỏ lại nhà bị cướp thời lòng nghi ngờ, mới đến tận nơi nhận xem viên đạn và điện cho người nhà biết. Ông Văn cũng thuật lại đầu đuôi việc mất cướp của mình cho ông Tây nghe..»

Như thế thật quả không còn bỏ nghi gì là không phải bọn này đã vào cướp nhà ông Tây kia và biết đâu chẳng còn nhiều nhà khác cũng bị chúng cướp bóc.

Ba tên bắt được ngày chủ nhật trước, thời một tên chính là đứa vào cướp nhà M. Văn rồi, còn hai đứa tuy chưa rõ có phải là đồng đảng không, nhưng xét tình khả nghi lắm. Còn tên đầu đảng, nghe đâu trốn sang địa phận bên làng Giẹo với vợ hai nó nhưng sớm chầy rồi cũng chẳng thoát được lưới trời vậy.

Lắm du côn quá. — Phố Hải-dương đã là xóm chị em ở thời sự huyên náo chẳng phải nói ai cũng biết là khó chịu. Thế mà độ rày lại sản xuất ra nhiều hạng người du-đãng, tối nào cũng đánh nhau chí mạng như tối thứ bảy vừa rồi, thật nhũng nhiễu quá, bình như không có ai cai quản vậy. Những lúc ấy, mà nhất là ở phố ấy, làm sao lại không thấy bóng một người cảnh-sát nào cả thời cũng lạ thật!

Lính sang Syrie. — Tàu *Amiral Ponty* của hãng Chargeurs Réunis chạy hồi 4 giờ chiều ngày thứ hai có cho 777 người lính tập và bốn người đội quản ta sang quân-thứ bên Syrie.

Nạn ô tô. — Hồi 12 giờ 30 ngày chủ-nhật chiếc ô-tô số T 839 của nhà Garage Central, do người chauffeur ta cầm lái, đi đến đầu đường Chavassieux và Amiral-Courbet đè phải một bà cụ chừng 55 tuổi, chưa rõ án quán. Bà cụ bị thương nặng nhất ở đầu và bên chân phải; mình mẩy cũng sây sát nhiều chỗ. Bởi vậy khi người ta chưa kịp đưa vào nhà thương thời bà cụ đã tắt nghỉ ngay giữa đường. Việc này sẽ có một phiên tòa xét xem lỗi tự ai.

Cháy. — Hồi 10 giờ rưỡi ngày thứ hai ở xóm rạp chèo tía là địa-phận làng An-biên bị hỏa-tai rất ghê gớm, tuy nhờ có vòi rồng các nơi lại cứu chữa đủ cả, mà cũng không công hiệu gì. Trong ngót hai tiếng đồng hồ cháy tất cả đến năm trăm nóc nhà tranh, thiệt hại kể hàng vạn, nhưng may không can gì đến người. Ấy thế mà nhiều người đám phao ngôn rằng có mấy đứa trẻ bị chết cháy, té ra chỉ là mấy con lợn.

Người ta nói rằng sự rủi ro đó do một nhà kia ở cạnh nhà một người cai sở xi măng cúng cấp đốt vàng mà rồi vì cái cọ nhau thành đập phá tan hoang, gẩy tung tàn lửa lên cả mái nhà. Lúc họ thấy lửa đã bốc ngọn bèn bỏ chạy không kêu la gì hết, bởi vậy không ai biết mới đến nông nỗi thế. Nghe đâu mấy người nhà phát hỏa đó đã bị bắt tống giam rồi.

Bị ngã xuống sông. — Sáng hôm qua hồi 10 giờ lúc tàu *Jérusalem* đang quay lại, tàu chưa cột hẳn vào bến thì một bà đầm là vợ một viên đội tây ở dưới tàu đã vội nhảy lên, chẳng may hụt chân ngã xuống sông May nhờ có thủy-thủ trong tàu và có mấy người Annam nhảy xuống vớt lên được ngay, bà đầm chỉ bị ướt mà thôi.

LẠNG-SƠN (Lộc-bình)

Hội tây. — Lần này là lần thứ nhất ngày hội tây ở đây vui vẻ lạ thường, người Mán. Thổ, Nùng kéo nhau đi xem hội đông lắm. Ngay từ buổi chiều hôm 13 ở ngoài đường đã nhộn nhịp về hội. Ở chân Lộc-bình đồn quan ba Đại-lý cùng các nhà kéo cờ treo đèn và chương trình có nhiều trò vui lắm.

Năm nay ngày hội được sầm uất là nhờ có quan Đại-úy đốc sức, có ý mở cuộc tiêu khiển cho dân, vả quan châu Thiện là người cần-mẫn, mọi việc ông làm đều được chu-đáo.

PHÚ-THỌ

Phát chẩn bần. — Hôm 13 vừa rồi quan trên có cho phép các thầy phố-trưởng đi quyên các phố lấy tiền để mua gạo đem ra chợ phát cho những người tàn tật, nghèo khó. Kể nhiều người ít, mỗi nóc nhà cũng được một hào là ít, lại còn các nhà giàu cũng có nhà giám hào một đồng. Xem ra trong chín phố ta cũng có lòng từ thiện. Vậy nên mới mua được nhiều gạo mà phân phát như vậy.

(Xem trang thứ ba, cột thứ [illegible])

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP

CỦA

NGUYỄN-NGỌC-QUẢN

soạn

Giá 0$30 *một quyển*

Tiền cước gửi recommandé 0$11

Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

Số 18

NỮ-HẢI-TẶC

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

Phạm-bội-Cầu dịch thuật

... Mới rồi tôi có được giáp mặt Hoa phòng Thái-lang, hỏi hết đầu đuôi, rành rành kể tóc chân tơ, so với tin trong báo lại có phần tường-tế.

Thám-tuyết-tử nói:

Vậy thế nữ-công-tử vẫn được bình an?

Bá-tước nói:

Nguy hiểm đến điều, không sao kể xiết, may trong lúc sắp bị con quái thú dập hoa vùi liễu thì gặp được tay cứu giúp của Hoa-phòng Tiên-sinh. Trong lúc bức bách ngay-nan, chỉ xuýt nữa là hỏng. Hoa-phòng Tiên-sinh vì đó bị chúng bắt được. Trong khi sắp bị giết, lại may có một tên Mọi đen cứu cho thoát khỏi tai nạn. Tuy nhiên, Nữ-hải-tặc sau này chắc lại làm khổ con Đăng-đại-tử hơn xưa, vì thế vợ chồng tôi ngày đêm khôn cầm nước mắt. Viên ngọc trên tay, lòng nào mà nỡ... Chẳng biết con Đăng-đại-tử đã tội tình gì, mà gặp cái thảm họa ấy; hay nhà tôi hoặc có can xưa nghiệt cũ, nên mới mắc cái tai nạn này!

Con có vì đâu, thật khiến cho người khó hiểu.

Thám-tuyết-tử nói:

Quái lạ cho con Nữ-hải-tặc! Quái lạ cho con Nữ-hải-tặc!

Bá-tước phu nhân giọt lệ như sa, cất tiếng run run mà nói:

Con quái thú có một nơi phòng kín, khi con Đăng đại-tử bị bắt hiếp đến đó, vào tay con quái thú dày vò vật vã, dương nanh múa vuốt, chỉ chực hại người. Đoạn trường ai có qua cửa mới hay... Cái tình trạng sợ hãi lúc bấy giờ, thiếp cũng không thể tả ra cho hết được! Thương hại thay cho chút thân bồ liễu, biết là khổ nhục ra sao. Tin đâu sét đánh lưng trời. Thiếp nghe được tin này hồn vía rụng rời, nghĩ thật đứt từng khúc ruột. Sụt sùi đau xót, sao này còn một kêu trời...

Cái ái-tình thân mật trong đời, còn gì hơn là cha mẹ thương con nữa. Và chăng Bá-tước vốn nhà phú-quí, đối với con gái vẫn chiều chuộng như vàng! Êm đềm trướng rủ màn che, nào kẻ dám tường đông ong bướm. Thế mà bỗng chốc, sa vào chỗ bể sâu sóng cả, trải bao phen tuyết sương pha, tứ-cố vô-thân, một mình ngậm tủi. Cha mẹ nghe tin con phải long đong đầy đọa, ai là không nát ruột héo gan.

Bá-tước nghe phu-nhân nói, bất giác cũng đầm-đìa giọt lệ, cất giọng rất là bi thảm mà rằng:

Nữ-hải-tặc! Nữ-hải-tặc! ta không ăn sống nuốt tươi được quân thù-nghịch, thì sao cho cam dạ đành lòng. Tuy nhiên! Thám-tuyết phu-nhân ơi! tôi mới đây lại có một tin rất đáng ghê đáng sợ, muốn bày tỏ cùng phu-nhân. Nếu không thổ lộ chân tình, thì đối với lương tâm sao cho khỏi hổ thẹn.

Thám-tuyết-tử vội vàng hỏi rằng:

Việc gì mà đáng ghê đáng sợ, xin Bá-tước cứ dạy cho.

Bá-tước nói:

Cũng chưa lấy gì làm chắc cả mười phần, chẳng qua cũng mới nghe được ở Hoa-phòng Thái-lang, là Chủ-bút Đông Tây điện báo. Tuy vậy! Song phu-nhân vốn là một bà phu-nhân của một ông Hải quân Trung-tá, vốn là người vợ của một nhà quân trong Nhật-bản Đế quốc. Vậy xin đừng sợ hãi mà chi, cũng đừng giọt vắn giọt dài, khóc thương vô ích! Phu-nhân thế nào...???

Bây giờ Bá-tước ngồi thử ở trên ghế, nét mặt buồn rầu. Nước mắt chảy theo tới nói ròng ròng, song còn vẫn cầm chừng chưa nói, gặp mắt nhìn thẳng vào Thám tuyết phu-nhân chằm chặp, không bỏ sểnh lúc nào!

CHƯƠNG THỨ XXVIII

Hoa-thôn Bá-tước, trước thì nói rằng: Phu-nhân là một bà phu-nhân của một ông Hải quân Trung tá, sau thì nói rằng Phu-nhân là một người vợ của một nhà quân trong Nhật-bản Đế quốc. Chưa nói đến chuyện, mà trước đã chu-truân về điều đó, Thám-tuyết-tử thông minh rất mực, như một trăm sáu mươi tiếng thần chuông, khua tan được giấc mơ buổi sáng, đã sớm đoán ra cái tin chẳng hay của Trung-tá ở chỗ chiến-trường rồi. Song còn ẩn-nhẫn, nét mặt không biến đổi chút nào, lại thong dong mà nói:

Phải! Thiếp vốn là vợ một viên Hải quân Trung-tá nghĩa là vợ một nhà quân ở Nhật-bản Đế-quốc, có danh tư nghĩa, không dám điều gì tủi để nhục cho nước nhà. Vậy có điều gì, xin Bá-tước cứ dạy!

Thám-tuyết-tử tuy gượng nói câu đó, song trong bụng thì đã bàng hoàng vô chủ như là cờ ở nơi đầu gió, lo ngại trăm bề. Tay cố gượng cho không run, song chân thì đã lẩy bẩy, hai hàm răng run lên cầm cập, trong người lạnh ngắt, như đi lặc trốc từng bằng. Cái ghế mây mà phu-nhân ngồi cũng lật đật rung lên cùng với tiếng giọt mưa đập vào tàu chuối ở ngoài vườn cùng ứng họa! Bá-tước phu-nhân thấy thế, không nỡ trông kỹ, chốc lại lấy khăn lau mặt giả làm ra dáng chưa trông thấy gì!

Bá-tước liền cất tiếng mà rằng:

Chí-phố phu-nhân ơi! câu chuyện này rất có quan hệ đến Đế-quốc Hải quân. Vì vậy nhà Đông Tây điện báo đã có tin cảnh cáo. Song tin cảnh cáo đó cũng không phải tự người đương cục, vì những người trong hạm đội thủy-lôi trước, giờ không còn sống sót một người nào!

Thám-tuyết-tử giật mình mà rằng:

Thế thì ai thông được tin tức ấy!

Bá-tước nói:

Cái đó là tự một tên Mọi đen, lẻn vào trong hạm đội Nữ-hải tặc có điện một tin bí-mật, nói rằng:

Hạm đội thủy-lôi bị thua hạm đội Hải-tặc ở mặt bể Cửa-chu-xung!

Thám tuyết-tử nghe nói, nét mặt xám ngắt.

Bá-tước lại nói:

Phu-nhân đừng sợ! hạm đội thủy-lôi của đế quốc ta gặp hạm đội của Nữ-hải-tặc, mà báo rằng quân ta chết hết, do chẳng qua một tin đồn nhảm, chớ có lẽ nào! Và có thật cũng không dám phát biểu ra với quốc-dân, huống chi là dám phát biểu với toàn thế-giới, phải nên giữ kín đấy! cái tin này sở dĩ làm sao không dám cho đến tai quốc-dân biết, mà chỉ nói riêng với phu nhân, phu-nhân thử nghĩ xem vì có gì vậy! Nếu phu-nhân nghĩ ra đầu ra đũa, thì tự khắc biết là việc ấy phải nên bí-mật thế nào! Cái tin cảnh cáo bí mật kia, nếu có thật ra, thì ai là thủ-lĩnh ở hạm đội Hải-tặc! tất nhiên lại có một nước cường-lân (1) dòm dỏ nước ta, cho nên mới âm-trợ cho nó. Đó chẳng phải là một cái vấn-đề ngờ vực đấy sao? Một cái vấn-đề nghi-nan như thế, cho nên cần phải giữ chủ nghĩa bí-mật, vì rằng nếu hạm-đội thủy-lôi cùng hạm-đội Nữ-hải-tặc, hai bên đều vô sự cả, thì quốc-dân ta vốn giữa tấm lòng yêu nước, nay dẫu không biết hạm-đội ở đâu cả, song hoặc giả còn đương gần xa tìm kiếm, cũng chưa biết chừng! Nay bỗng dưng có tin đồn hạm-đội thủy-lôi đã tan giạt hết rồi. Nếu phu-nhân nét mặt âu sầu, thì thật không phải là tư cách người vợ ông quan Tư-lệnh trong hạm-đội thủy-lôi là Chí-phố Trung-tá đại-quân-nhân vậy!...

(Còn nữa)

(1) Một nước láng giềng cường-thịnh.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

緣生再
TÁI-SINH-DUYÊN

Bộ TÁI-SINH-DUYÊN (sự tích Mạnh-lệ-Quân) của Nguyễn-đỗ-Mục dịch-thuật, mới xuất bản tiến biên. Giá bán 0$90, tiền cước gởi 0$20. Có gởi bán tại bản-quán và các cửa hàng sách.

2083

Nhà đồng-hồ hai chuông

TỨC LÀ HIỆU

QUẢNG-HƯNG-LONG

Ở phố hàng Bồ, số 79, tỉnh Hà-nội

Bản-hiệu bán các thức hàng sắt, đồ làm nhà, các đồ tạp-hóa, các thức đồ dùng

BÁN HẠ GIÁ, VÀ XUẤT NHẬP TỰ-DO

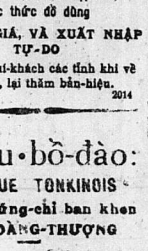
Xin mời quí-khách các tỉnh khi về Hà-nội, lại thăm bản-hiệu.

2014

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của **HOÀNG-THƯỢNG**

Theo hình tự nhiên in ra đây, chỉ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Một-các phụng lời chiếu phê rằng:

Chiếu nay đã được phòng cầu MONTÈS qui ông, có chế nên một thứ rượu bổ để tăng ngày dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thị giữ cho qui được phòng chế-tăng để ích thanh-giá.

Khâm thử.

內閣參贊	欽此
政務參贊	嘉有
學務參贊	批
農務參贊	欽此
欽此	年
	月
	日

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai dã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư (4) báo này.

Si-tình mộng-tình

Của ông HOÀNG-HỮU-BỒN soạn

Giá bán 0$20 một quyển

Ở xa xin gửi thêm tiền cước

Có gởi bán tại nhà in Trung Bắc

3630

CÓ MỘT KHU ĐẤT TẠI GIỮA TỈNH MUỐN BÁN

Bên chợ hàng Gia cũ, con đường số 85, Hanoi, một khu đất ngót 450 thước vuông tây, chiều sâu 32 thước, chiều ngang non 15 thước, hai bề đã có tường sẵn, có thể chia làm 3 phần 3 chủ; vậy ai muốn mua 2 phần, hay mua cả cũng bán, xin cứ hỏi tại số nhà 70, phố hàng Điếu, Hanoi.

3629

Nhà số 24, phố Huế cho thuê

Hỏi người coi phòng xem sách ở nhà hội-quán Khai-trí tiến-đức.

3631

Chánh-phủ Toàn-quyền Đông-pháp
Bộ giám-đốc Công-tác

Đường Vinh - Đông-hà

HẠT THỨ BA TỪ ĐÔNG-HÀ ĐẾN NGÂN-SƠN

Đấu giá bán 173.000 thỏi gỗ bằng gỗ của Pháp hoặc của Đông-pháp dùng để đặt vào đoạn đường về hạt thứ ba từ Đông-hà đến Ngân-sơn.

Yết thị cải chính

Nay bá cáo để công chúng biết rằng việc đấu giá nói trên này trước định vào ngày 1er Août 1923, nay lại hoãn đến ngày 20 Août 1923 hồi 9 giờ.

Các giấy má phải gửi tới nơi trước ngày 10 Août 1923.

Vinh, ngày 13 Juillet 1923,

Quan chánh Kỹ-sư về việc điều-khám, và công trình đường hỏa-xa Bắc-bộ Trung kỳ

Ký tên: VALEITE

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán xét ra việc này, đã đăng những lời bá cáo về việc riêng, giá đăng báo thì tăng gấp. Đã có thêm. Phàm những việc đăng ở mục này, ai kỳ tên, người ấy nhận trách-nhiệm, cho nên quán phòng hết thảy các tờ.

Tôi là **Trần-thị-Nghiêm** ở làng Tức-mặc tổng Đông-mặc, huyện Mỹ-lộc, tỉnh Nam-định, có người con gái tên là **Trần-đăng-Nghiêm**, tỉnh khí ngang tàng, chơi bời cờ bạc rượu chè, giai gái, tôi thì hóa bựa, mình già tuổi yếu mắt lòa chân chậm, không thể khuyên ngăn được con tôi là tên Trần-đăng-Nghiêm; vậy xin có lời kính cáo để các ông các bà biết mà xin đừng ai cho con tôi vay mượn nữa, thì tôi không chịu trách-nhiệm.

Nay kính,

TRẦN-THỊ-NGHIÊM điểm-chỉ

Lý-trưởng: Trần-thế-Nguyên

Nhận thực mà áp triện.

3629

Cuộc Đấu-xảo Mỹ-nghệ

Hội Khai-trí-Tiến-đức định mở Đấu-xảo Mỹ-nghệ của hội tổ-chức ra, bắt đầu từ ngày 1er Novembre 1923.

Các đơn xin dự cuộc Đấu-xảo thì nhận từ nay cho đến 30 Septembre 1923 thì thôi.

Còn các đồ Đấu-xảo sẽ nhận tại nhà hội-quán ở phố hàng Trống từ ngày 20 đến ngày 25 Octobre 1923.

Ai có đơn dự cuộc Đấu-xảo hay muốn hỏi điều gì về việc ấy thì viết thư cho ông Trưởng ban Mỹ-nghệ là Monsieur HIEROLTZ, Directeur de l'Ecole des Arts appliqués à Hanoi.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE

aux examens franco-annamites

của M. L. HOULLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in bản quán

Giá mỗi quyển . . 0$37

Tiền cước mỗi quyển 0$12

Ai ở xa, xin viết thư về cho

ông Bùi-xuân-Thăng

Số 68, Rue du Coton, Hanoi.

Thất-tử. — Làng T. M. có một thầy Lý mắn mở có bạc, vừa rồi thầy thu thuế trong làng được bao nhiêu đem đánh bạc mất hết, đến kỳ nộp không vay vào ai được, nên thầy Lý để liều mình quyên sinh để trốn nợ trần.

PHÚ-LÝ

Ngày hội Tây. — Các đường phố có bay phấp phới, các cửa nhà tư cửa công sở đều thấy trương đăng kết thái một cách huy hoàng. Đó là quang cảnh chiều hôm 13. Bấy giờ đâu kéo về đấy, người nhà quê trẻ già, lớn, bé cơm đâm cơm nắm trẩy tỉnh đông như kiến. Bỗn mãi bảy giờ tối mới có cuộc rước đèn đi quanh các phố từng làng-tăng-xoèng của bọn Rồng-su-tử chen lẫn với tiếng kèn của phường kèn thổi bài quốc-ca *Marseillaise* nghe cũng vui lai. Rước đến đâu, người xem đổ xô đến đấy. Kẻ đó có cuộc thi đèn ở trước cửa nhà ô-xéc, kẻ đèn làm cái cũng lạ, đáng khen cho mỹ-thuật Annam.

Sáng hôm 14 Juillet ngoài bãi tập có điểm-binh. Tới kỳ đến các trò chơi như nhảy-bị, đập nồi, hồ bột khó, làm mất vẻ, các ông trình trò khi đã được phần xu thẳng đến có về dương dương tự-đắc mà nhận lấy miếng trầu bát nước của bà con thiết đãi, nhất là cái phần-thưởng danh của các ngài tổ-chức cuộc vui. Kể đó lèn só-ng người lại đổ xô cả ra chỗ bờ sông. Xem hai chiếc chải bơi thi của người Đông-thày. Đường phố cũng cứa nhà ô-xéc quang hẳn đi, không người đi lại. Xong cuộc bơi chải, thì vừa trưa, các quí quan về nghỉ, các người xem cũng trẻ già lớn bé cơm đâm cơm nắm vào hàng. Chiều hôm, làn sóng người lại dồn đến tụ tập, vòng trong vòng ngoài, xem đánh gậy chọi đánh vật. Tối đến đèn mới nhấp nhoáng, trong nhà ô-xéc có cuộc khiêu-vũ, ngoài có đốt cây bông. Người xem sát cánh chồng chân, đi ăn như chợ! Cây bông mài thuốc làm mài pha rất khéo, nghe đâu cũng người An-nam làm. Trên cái cảnh nhiệt náo huyên điều, bỗng dưng mấy kẻo đen tối đến làm đưa lại một cơn gió lạnh, sầm rồ ý kẻ, chớp nhoáng chớp nhoáng, người đi xem may được mát, cái hơi người nồng nực cũng thoáng được đôi phần. Nhất là trời lựa không mưa, người nhà quê cũng đỡ phải cái khổ lệm lội một ít.

Suốt ngày có đám hát cô-đào ở chợ là không lúc nào vắng người, nào các bác quyền, các cậu bếp, các cô ả nhà quê, vui chung nhau một cuộc quần huyên tẩn nhạc. Nhất là trước cửa hàng quay số, các chủ cũng nhân dịp ngày hội, vơ vét được một món tiền to! Người nhà quê xem hội sẵn trong lưng cũng có một vài hào đem vào để các cung các chủ! có người mất cả khăn lẫn áo, nhịn đói trở về, ấy là không kể mấy bàng-sắc-sẩu thằng dăng kiếm ăn ngày tết.

Đến mãi mười hai giờ đêm, bấy giờ phố mới vắn, những tiếng vọ gọi cưỡng, con gọi cha, anh dắt em, chân rả chủ, dẫn dẫn thu lại, cái quang-cảnh một ngày khánh-tiết, cái mùi mứt tết đầy cũng theo bóng lửa trong các hàng đèn xếp mà chốc chốc nhạt dần.

NINH-BÌNH

Lời cảm ơn. — Chúng tôi thừa lệnh song-đường chúng tôi xin có lời thâm-tạ các quan, các cụ, các ông, các bà cùng thân-bằng cố hữu đã quá thương yêu, thân đi đưa đám, cho đồ phúng viếng, gửi lời chia buồn phu-quân, thân-phụ, thân-huynh, thâu-đệ, tỉ-huynh, tỉ-đệ chúng tôi là:

M. NGUYỄN-KẾ-QUANG

Phán-sự tòa Công-sứ tỉnh Ninh-bình

Trong khi tang gia bối rối, có điều gì sơ-suất, xin các quan, các cụ, các ông, các bà lượng thứ cho, chúng tôi lấy làm cảm tạ vô cùng.

Vị-vong-nhân:	Hoàng-thị-Mẫn
Cô-tử:	Ng-xuân-Cảnh
	Ng-xuân-Lương
Nữ-tử:	Ng-thị-Yên
	Ng-thị-Toàn
Bào-đệ:	Ng tỉ-Tấn, nguyên phán-sự Bưu-điện Nam-định, nay giữ ở Hòa-quan
	Ng-kế-Ngoạn
	Ng-kế-Roãn
	Ng-kế-Đại
Thân-mẫu:	Ng-thị-Chuyên
Tỉ-huynh:	Ng-v-Cẩn,
	buôn bán, vợ và con.
Tỉ-đệ:	Tô-v-Thiện, giáo-học các trường kiêm lý ở Nam-định, vợ và con

cùng gia-quyến đồng bái tạ.

THÁI-BÌNH

Hội Tây. — Hội Tây năm nay người nhà quê đến xem rất đông, từ chiều 13 Juillet các công sở và các nhà tư đã kéo cờ, đến tối có cuộc rước đèn đi các phố.

Sáng 14 Juillet điểm binh tại phố chính, buổi sáng và buổi chiều thì làm các trò cho công chúng xem như là thi xe, leo cột, bắt chèo, bơi chải, bắt vịt, v. v. vui nhất là năm nay có cuộc thi đèn tại nhà xéc. Gần 9 giờ sắp đốt cây bông trời sắm chớp đề đội trưởng là mua 'o nhưng khi đốt xong thời trời lại quang đãng.

Cải chính. — Trong bài rồi về thuế môn-bài đăng số báo 13 Juillet, có in sai một chỗ là: *Nghị định quan Toàn quyền ngày 3 Août 1912* sắp lên là 13 Août 1922. Vậy nay cải chính lại cho đúng.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-NGÃI

Lộ tắt-sá ở làng Phú-nhơn. — Làng Phú-nhơn ở gần phủ Thu-xà có cái đầm dài, năm năm thường có cá rất nhiều. Mà lệ làng nghiêm cấm không ai được tự tiện tới đầm chài lưới, làng sức dân bỏ chà cỏ xuống đầm cho cá ở và canh giữ quanh năm rất nghiêm ngặt.

Cứ mỗi năm tới chiêu ngày mùng bốn tháng năm thì nhơn dân mang đồ bắt cá đến tụ họp nhau chực sẵn trên bờ đầm, đợi làng đem lễ vật đến cúng miếu bà Thánh-Phi trên tả ngạn đầm ấy, hễ khi nào cúng xong thì làng đốt một tiếng pháo thu-lê làm hiệu thì nhơn dân mới dám đua nhau xuống đầm bắt cá, lưới, chài, nơm rơ, xó đẩy nhau rầm ĩa tranh đua bắt chụp, bốn năm trăm con người đặc cả đầm trông rất náo nhiệt vui vẻ, còn trên mặt đầm thì cá nhảy lung tung trắng xóa từng mảy trông rất ngoạn mục. Làng cho dân bắt từ lúc xế qua đến mặt trời lặn thì thôi. Lúc bắt xong mấy người cất rõ, cá nhiều phải chia ba phần, làng thân một phần để bán lấy tiền phụ cấp trong đình miếu, còn bao nhiêu cho ai đem về nấy bán để cùng mừng năm.

Năm nay nước được hơn vài mươi tháng cá, thế mà các ông già cả trong làng còn nói là từ hơn mọi năm trước, và người làm cá cũng giảm bớt đi nhiều, chớ mấy năm trước cá nhiều người cũng đông. Người ở ngoài như ở Quảng-nam Bình-văn cũng vô, người ở trong như Mộ-Đức Đức-phổ cũng ra mang đồ đến đầm nấy mà bắt cá. Năm nay tuy người ít hơn mọi năm mà cũng vui vẻ như hội.

Cái lệ này trải qua hơn hai bai trăm năm mà cũng không dời đổi, đáng ngợi khen cái mỹ tục của làng này lắm thay!

Thương tiên con rùa. — Quan bang-tá ở cù lao Lý-sơn (cù lao Ré) có đem về tỉnh một con rùa to bằng cái thúng lớn, cân nặng hơn bốn chục kilo, tưởng nó có vẫn cần như đồi-mồi vậy. Ngày 23 tháng năm này quan tỉnh đã phải một thầy đội đóng cũi điện con rùa ấy về Kinh để dâng lên Hoàng Thượng.

QUẢNG-CHÂU-LOAN

Thơ nặc danh. — Ở trong các báo đã biết bao nhiêu lần nghị-luận về cái thói hèn-mạt của những kẻ viết thư giấu tên để nói xấu người hoặc vu-khống cho người; mới đây, vì sự ghen tuông hay thù hằn mà có kẻ hèn-mạt đầu thư nặc danh kiện một ông tổng sự số kia ra mở của hàng buôn bán, quan trên xét biết là sự thù-hằn nên bức thư nặc-danh ấy đã bỏ vào sọt rác rồi.

Rất rét. — Ngày 2 Juillet vừa rồi, mưa to gió lớn đổ cây vỡ đường, thợ tả trở ngại cho nhiều người buôn bán như đường Fort-Bayard-Tebékam, hằng mất một cái cầu, phải chở thuyền cho khách bộ-hành qua lại. Đường Tebékam-Shawan trời mưa hai cái cầu, người đi lại rất nỗi khó khăn. Đường Poisi Taipong nhiều chỗ cầu gãy mà vỡ thiệt hại nhiều lắm.

Quyên tiền lập nghĩa trang. — Hội Việt-nam Ái-hữu đã được phép quan chủ tỉnh mở sổ quyên tiền lập nghĩa-địa mới có mấy đồng mà đã gần được hai trăm.

Sổ quyên sẽ đăng trong báo. Vậy mong rằng đồng bang ta nên mở lòng từ thiện mà càng vào cho mau thành quả phúc.

Hiệu Nam-Bảo đổi chủ

Tôi có lời bá cáo để các quí khách nể thân bằng cố hữu biết cho rằng: tôi đã nhượng lại hiệu Nam-Bảo bán đồ nàng bọc ở phố hàng Đào, số 16, Hanoi, cho bà nhạc tôi tên là Đặng-thị-Trường, vì tôi đương tòng sự sở công; cho nên không có pháp đứng tên buôn bán nữa.

Các quí-khách có cần dùng hàng hóa gì, xin cứ tới hay là thân đến bản-hiệu để có quản-lý nghành tiếp cũng như tôi. Xin các ngài chiếu-cố cho.

Cần thân bằng cố hữu có cần hỏi riêng việc gì gởi tôi, xin viết thư hay là thân đến chơi nói tôi ở tại phố hàng Da, số 40, Hanoi thì lấy làm để tự tiện.

Kính cáo.

NGUYỄN-HỮU-QUÝ.

40, Rue des Cuirs, 40, Hanoi.

Hiệu ÍCH-KỶ

Ở Hanoi, phố hàng Giấy, số 53

Mở đã hơn 20 năm, bán các thứ sách học chữ Pháp, chữ quốc-ngữ, các thứ chuyện ta, giấy tây 3, 4, 5 cân, ngòi bút, mực bút, quản bút ba đầu đen, bút chì, sổ bà-đăm, bìa ngũ sắc, giấy vẽ, sổ croquis, tẩy Bâu-bò, vân vân.

Buôn ở bên Tây, hàng tốt, giá rẻ, buôn bán thực thà đâu cũng biết.

3064

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem bác thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho để xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi.

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi

Ta nên chú-ý!

Độ này mới bắt đầu nóng mà đã thấy nhiều người mắc phải bệnh ngứa lở ngoài da cùng các bệnh đau xương và đau người mỏi mệt, không biết rồi ít nữa đến mùa nóng nực thì các bệnh ấy phát ra nhiều dễ đâu; và những bệnh này lại hay lây, nếu một người đã mắc phải mà không chịu chữa ngay để lây sang người khác, lâu dần lan mất ra thì thực là một sự nguy to cho xã-hội.

Vậy ta nên chú ý!

Nên chú ý, thì làm thế nào? Nên chú ý thì kíp dùng ngay thứ thuốc:

DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng ra để chữa các bệnh kể ở trên nầy. Thuốc Dépuratif Sensal này mà dùng vào xứ nóng như xứ mình thì thực không còn thuốc nào hay hơn được nữa; vì chính-nhân đã xét nghiệm kỹ càng cái thời-tiết ở xứ nầy mà chế ra, như thế thì những thứ thuốc giải-nhiệt khác chế ra ở các xứ lạnh mà dùng ở xứ mình thiết tưởng không được hợp thời lắm vậy.

Thuốc này lại thần-hiệu đến cả chữa bệnh giang-mai kinh niên nữa.

Hiện có bán tại: Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE, 59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gô-đa trông sang.

泰 NAM-THÁI-南

26, Quai Clémenceau, 26

(Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26)

HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và bán cả bàn ghế, từ bằng lim, bằng gụ. Lại có nhận cả đóng các thứ đồ-đạc và các thứ tối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI

Kính cáo.

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1$00

Thực các quí khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá hạ đem ở quan nên chúng tôi xin bớt giá mỗi cái 1$00, nếu chiếu giá không bớt thời xin miễn cải kính giùm rằng ai hỏi xin xem xin mua!

Đồng hồ đeo tay chữa đủ thứ, giờ		giá trước	0$ 00	nay 0$ 00
—	14	cỡ lớn ly	—	6 00 — 5 00
—	14	kim thép và kim vàng	—	4 00 — 3 00
—	12	vuông thực xinh	—	3 00 — 2 50

Nếu các quí-khách chiếu cố cho 2 cái mà không bớt giá, chiếu giá trước) thời xin kính tặng 1 cái kính giang vàng đời mới và 1 cái hộp kính aluminium và sẽ tiễn cước gửi. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI

49, Phố hàng Ngang, HANOI

華 PAO-VA 寶

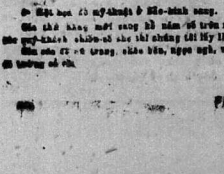
78, Phố Hàng Bồ, Hanoi

Chúng tôi kính-trình các quí-khách biết rằng nay chúng tôi mới có mang 1 ô tô hạng đi ngồi rất tốt như là quí ông chơm rồng, vàng, điện bốn thuốc lí, cần, vân vân.

Một hạng chiếu kính để có thứ một, một đạp, một vòng, một mũi là cây, vân vân. Lại có cả nhiều kính giang bằng vàng tây, giang hạc vàng, giang đồi mồi, vân vân; quí khách đến lấy mà đeo những thứ kính này thì hợp phải vì mình lắm lắm.

Hai hạng đồng-hồ quả-quít đeo tay đồng-hồ bỏ túi, đồng-hồ bàn thiếc, đồng hồ chiêm-chiêm, vân vân.

Hai hạng chiếu cố, đến cả, lẻ cả, bán sỉ, bỏ sỉ đã thấy-tiền hay là bảy chịu công được vì tôi bình, vân vân.

Chúng tôi hàng mới sang hễ năm rồi trừ nay chúng tôi xin bán hạ giá, mong khi quí-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Kính cáo ít có trong chiếu bên, ngọc ngà, vàng thì không kể, chắc các quí-khách cũng đã thường có rồi.

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA

Phố Hàng Bồ, số nhà 78, Hanoi

GIỜ VỀ GIÀ

thì thường hay nảy đầu, tác hơi chóng mặt, luôn luôn, đau thận, đi táo, hay mệt và khó chịu trong người. Lúc bấy giờ thì những chứng tự máu lại càng hay có. Khi ấy nên uống thuốc điều hòa mà các lương-y ai cũng cho là : công-hiệu. Thuốc ấy là :

Dépuratif Richelet

rất công-hiệu trong những bệnh đã kể trên này. Dùng nó thì kinh-nguyệt điều hòa, không làm đau đớn gì cả. Thuốc này lại rất hiệu trong những bệnh sau này : đau xương, tụ máu ở các huyết-quản và các tiêu-bệnh người đã như là hắc-lào, mụn con, các nốt mẩn, mẩn ngứa. Thuốc này bán ở các hàng tạc-hợp to và các hàng thuốc vật.

Bao giờ cũng công hiệu

MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH-NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG nên dùng thuốc

QUINOFORME

Tại tất cả các thuộc-cục Pháp-Việt cùng một thứ thuốc này.

Gửi sản tại tất cả các nhà bán cuối Nhà chế thuốc LACROIX, 30-32, Rue Philippe de Girard — PARIS

Đang thời, Không bệnh nhưng là: XANH-XAO, GẦY-GÒ, ĐAU LƯNG mà gặp cùng thì THẦY-THUỐC đều chữa bằng là

NUCLOCITHOL.

Thuốc này HIỆU LẮM, trừ bỉnh đảm mà lại trừ hộ các bệnh khác.

Thuốc NUCLOCITHOL làm sinh sáng MÁU-HUYẾT và làm cho GAN-CỐT. Thường người tà dùng nó khi đến mới giới đặng cho mau bình mạnh, mà nhứt là trừ những bịnh kể trên đây.

Cách nấng : xác hoàn như thường.

Thuốc bán tại tiệm ông GUILLAUD

Thầy bào chế thuốc nhiệt hạng tại TOURS (France)

Tiệm tại Hanoi: Tiệm thuốc của ông Ed. CHASSAGNE

齊婚林桂張

HƯ CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ ! XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (tức là bệnh lòi tí) thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như còn đến khi đại-tiện xong rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta lắm, mà không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng về sau khó chữa.

Khi xưa chữa bệnh này đều dùng dao cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, nếu nên tôi dùng tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sót, chỉ trong mấy hôm thoát những nốt mạn tự-kỳ rụng rời, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì-giờ. Vậy Ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến :

M. TCHUONG-QUAY-LAM

36, Paul Bert Doumer. — HANOI

Sáng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.

Các tỉnh xa đến xin hãy tiếp.

Thư từ xin trả lời ngay.

2090

AI MÀ DÙNG THUỐC HƯỚN của ông Lương-y DEHAUT mà XỔ thì chẳng cần chị phải CỬ ĂN

và an dưỡng trong phòng.

Thuốc hướn này dễ-dàng lắm và đi mau xổ lại xổ rất êm thấm.

Bán tại

Nhà ông Lương-y DEHAUT, 141, Faubg. St-Denis, Paris, và khắp trong các tiệm thuốc đều có bán.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí khách tín-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và tự xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán 2$25 một chai lớn từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTES, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

SẮP MỞ

Cửa

PACHOD Frères & Cie LYON

Hỏi bạn hút thuốc lá

Bất cứ người bản-quốc hay là người Trung-hoa

Nên hút thuốc lá hiệu CORONA của Công-ty thuốc lá Đông-pháp làm ra chỉ để riêng cho hiệu GUIONEAUD Frères bán.

Thuốc lá ấy cuốn tinh bằng thuốc hèn nước Algérie đem sang, giòng ngon mà lại thơm. Hút thuốc ấy khỏi hại phổi.

Hút thuốc lá cuốn rồi và thuốc lá đời hiệu CORONA không ho hao gió.

Không cứ người khỏe, cả người yếu mệt hút thuốc lá hiệu CORONA cũng không thấy khó chịu trong ti-vị.

Các bạn hút thuốc lá nên có ý nhận ra rằng thuốc ấy cuốn vừa to mà giá lại rẻ.

BÁN TẠI:

GUIONEAUD Frères

SAIGON — HAIPHONG

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một tờ trái-đơn của Công-ty Panama, có rút số 40 hoặc lại (Obligation Panama à lots). Lúc mua phải nộp ngay 20 quan, còn thì mỗi tháng nộp 20 quan, theo như lệ định trong hợp-đồng. (Như vậy mỗi ngày để dành nấp ru, có thể trở nên giàu có được).

Hễ nộp tiền lần cho tới được ngày mà số trái-đơn mà riêng mình được quyền sở-hữu, như là có tiền lẻ ấy. Mỗi trái đơn trước sau thế nào cũng trúng một lần trong khoảng 90 năm, nghĩa là không thì cũng được hoàn lại là 400 quan. Mỗi năm có hồn 2 lần rút số, hơn 3 triệu tờ.

Như vậy mua trái-đơn thì nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LỐ SAU NÀY :

130 lô.	500.000 quan	260 lô	5.000 quan
130 lô.	250.000 —	260 lô	2.000 —
260 lô.	100.000 —	13.200 lô	1.000 —
260 lô.	10.000 —	1.700.900 trái đơn hoàn lại làm 400 —	

Người có trái-đơn được dự cuộc rút số mỗi tháng một lần rút số và trái đơn nào trúng thì được lãnh ngay tiền.

Các lệ được rõ-ràng minh-bạch, không phải trả phí tổn chi cả. Mỗi lần rút số có nhân được một cái sáng kê số trái đơn trúng số, không phải trả tiền. Các số kê trong bảng kỳ đăng với cái trái-đơn để tại nhà ngân hàng, nếu nhà có trái đơn mà thất lạc hay là cháy, cũng vẫn lĩnh tiền trong ngày 12 tháng tiếp. Bản lĩnh kỳ là một bản lĩnh bảo chứng, giữ gìn cho nhà có trái đơn, không có điều gì phải nghi ngại cả.

Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 16 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn dự vào cuộc rút số kỳ thứ gần ngày 20 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 5 Rue Papère, MARSEILLE, France

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

Công-Ty chúng tôi xin trình quí-khách biết rằng : kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thư và hành-khách ở ga Yên-Lỹ về Phố-Cuì và Phố-Cuì ra ga Yên-Lỹ. — Ở Phố-Cuì có 3 phiên chợ Hễ ai khách hàng nặng nề lắm các quí-khách muốn bán ở đây đi lại có hàng hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các quí-khách ở tỉnh Vĩnh-Bảo nếu có xe thơ thì được cẩn thận đưa, nhưng ta lấy sự vận tải ở xứ khác, khiến khỏi sợ lắm kỹ, xin liệt quí khách đành giấy thép trước cho bản-ty. Hễ khi hàn-ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lỹ đi chợ Rừa thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lỹ gare : mà đường Vĩnh-Bảo-Rừa thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

3010

Các bệnh bỏng, thổ, chuột rút, đau dạ dầy, vân vân... dùng thuốc

POUDRE SAINT ANDRÉ

Chữa rất nhanh chóng, rất chắc chắn.

Thuốc ấy nhiều ông thầy thuốc dùng

Giá bán : 0$85

Ở Bắc-kỳ có gửi bán tại

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu tạp-hóa Au Bon Marché trông sang

Hỡi các ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang-mai) khuyên các ông cho dùng thuốc nhẩm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào lại không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại.

Cả nước độ hơn một đồng một lọ.

2033

Nhà Báo-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm này cũng có bán từ tám giờ sáng.

101

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-tả, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Thuận-thiên vương lại tiễn ra mãi đến ngoài mấy mươi dặm đường, bấy giờ mới trở về. Các tướng-sĩ *Cao-ly* thì đi bộ-tống cho đến hết địa-giới.

Cao-ly quốc-vương lại cắt đất ở bên sông *Áp-lục-giang* dâng nộp *Nguyên-triều*. Khi đi tới nơi, địa-phương quan ở đấy lại nghênh-tiếp *Doãn-thượng-khanh* tướng-công và *Hùng-khởi-phượng*, rồi giao trả đồ-đàn.

Doãn-thượng-khanh tướng-công bảo *Hùng-khởi-phượng* rằng :

— Bây giờ ta nên cho *Trương-long* và *Triệu-hổ* đóng quân ở đây, cho có thành-chỉ cho người đến thay, bấy giờ hãy về.

Hùng khởi-phượng, tâm-nhẩm gật đầu mà rằng :

— Tướng-công nghĩ chí phải !

Bỗng thấy gia-tướng chạy vào báo rằng :

— Dạ dám bẩm tướng công và quốc-cẩu ! Triều-đình sai *Hoàng-phủ* đệ nhị quốc-cẩu đem 5 nghìn quân tới đây nói là sang thăm tướng công và quốc-cẩu nhưng đình rằng hễ có sự bất-trắc thì sẽ dùng quân lấy hỏi tội *Cao-ly*. Đại-đội binh mã chẳng bao lâu nữa cũng sắp tới nơi vậy.

Doãn-thượng-khanh tướng-công và *Hùng-khởi-phượng* đều mừng-rỡ mà rằng :

— Nếu vậy thì may cho ta quá ! ta đang lo rằng không lấy quân đâu mà giữ nổi miền sông *Áp-lục giang* này, nay có 5 nghìn quân tới đây thì còn lo ngại chi nữa !

Nói xong, truyền cho *Trương-long* và *Triệu-hổ* hãy tạm đóng quân tại đó, đợi khi có quân khác đến thay, rồi sẽ về triều.

Bấy giờ *Doãn-thượng-khanh* tướng-công và *Hùng-khởi-phượng* cùng các gia-tướng đi gấp ngày đêm qua sông *Áp lục-giang* về tới *Đăng-châu*.

Khi tới *Đăng-châu*, gặp *Hoàng-phủ Triệu-phượng*, *Doãn-thượng-khanh* tướng-công và *Hùng-khởi-phượng* mừng rỡ hội-hiểu. Ba người cùng nhau vào trong dinh quan tổng-binh để nói chuyện.

Triệu-phượng nói : *Doãn-thượng-khanh* tướng-công làm lễ bái-yết cẩu tổ, rồi sau lại vái chào *Hùng-khởi-phượng* làm lễ tương-kiến. Các quan văn võ trong thành, cũng đều đến lạy mừng.

Khi các quan văn võ ra rồi *Doãn-thượng-khanh* tướng-công lại kể lể những nông-nỗi ly biệt trong bấy nhiêu năm trời cho *Triệu-phượng* nghe.

Hùng-khởi-phượng hỏi *Triệu-phượng* rằng :

— Hai thân tôi ở nhà sự-thể thế nào ? Xin quốc-cẩu thuật rõ cho tôi được biết.

Triệu-phượng thở dài mà rằng :

— Sự tai-nạn trong bấy nhiêu năm trời, câu chuyện rất dài, bấy giờ thuật lại làm sao cho xiết. Chỉ biết rằng người trung-trực bao giờ cũng được trời giúp, ngày nay đã thoát vòng tai-nạn, hiện đang làm thống-soái chưởng quản binh-quyền. Nói tóm lại thì câu chuyện rất dài lý, thuật lại không xiết, đợi khi quốc-cẩu về nước, bấy giờ sẽ biết được một cách rõ-ràng.

Hùng-khởi-phượng nghe nói, mới được yên lòng, không hỏi chi nữa. Quan tổng-binh để trình hai tờ chiếu thư của thái-hậu ban-bố một tờ truất *Phi-giao* và một tờ tìm thượng-hoàng, mọi người xem thấy, ai cũng ứa nước mắt khóc.

Doãn-thượng-khanh tướng-công thở dài mà than rằng :

— *Mạnh* vương-phi hạ thủ thảo mấy tờ chiếu thư này, trong lòng thật đã đạn như dao cắt ! Thế mới biết 4 chữ « Trung-hiếu tiết-nghĩa », nhà *Hoàng phủ* chiếm mất tiết cả, khiến cho gia này luống những bỏ-bẹn trăm chiều. Mỗi khi nghĩ đến *Lương* tướng-công, già này càng thêm ngao-ngán,

Doãn-thượng-khanh tướng-công lại bảo *Triệu-phượng* rằng :

— Bây giờ ta cần phải sai quan đến trấn thủ những nơi địa giới của *Cao-ly* mới đúng nộp

Triệu-phượng nói :

— *Trương-long* và *Triệu-hổ* cùng 500 quân đi sang *Cao-ly*, nay đã lâu ngày, tất ai cũng có lòng nhớ nước, vậy ta nên tức khắc sai quan triệu-thỉnh, thay cho hai tướng về đây. Chúng ta tạm đóng tại *Đăng-châu* này, đợi khi hai tướng tới nơi, sẽ cùng nhau trở về kinh-đô.

Nói xong, tức khắc thảo bản tâu sai người về trước phi báo triều-đình. Lại nói chuyện *Hùng-vương* ở nhà, đang ngày đêm mong tin *Hùng-khởi-phượng*, bỗng nghe báo có tờ văn-thư đến các cấp.

Trong tờ văn thư nói thành *Kim-lăng* hiểm trở, không thể vây nổi. Và *Định-quốc* tướng-quân là tay võ-dũng, sức địch muôn người, bởi vậy quân ta đánh nhau mấy trận, đều bị thua cả, nay xin quan tổng-soái cử binh đến cứu, nếu không thì tất có sự nguy-hiểm.

Hùng-vương, xem tờ cáo cấp, hãm hồi nổi giận, tức khắc vào tâu vua *Anh-tôn* xin đem quân đi đánh. Vua *Anh-tôn* nghe lời tâu, ngẫm nghĩ hồi lâu, rồi phán rằng :

— Quốc-trượng ơi ! Chẳng bao lâu nữa *Doãn* tướng-công và *Hùng* quốc-cẩu về tới đây, bấy giờ cất nhạc sẽ được một nhà sum họp, vậy quốc-trượng không cần phải đem quân đi đánh, để trấm sai một viên đại-tướng khác đi tiếp ứng, tất thế nào cũng được thành-công.

Hùng vương tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! thành *Kim-lăng* không phá được, tức là một cái nọc đâng ở, còn nhìn người bởi vậy đoàn-viên, kẻ bị-thần thiết-tưởng rằng không cần chi việc ấy. Và *Định-quốc* là tay võ-dũng, lại thêm thành bền quân mạnh, nên không dùng trí, khó lòng đã được thành-công. *Lưu qui* là kẻ thư-sinh, *Võ-dũng-hầu* cũng vốn tính nóng nổi thì dịch lại sao được. Muôn tâu bệ-hạ ! xin bệ-hạ cho kẻ bị-thần điểm lấy 5 nghìn cấm binh để đi đánh *Định quốc*. Chọn toàn những quân tinh-dũng, không cần phải đem nhiều, vì đem nhiều cũng vô ích.

Vua *Anh tôn* chuẩn tấu. *Hùng-vương* tức khắc sai chỗn giáo-trường, điểm lấy 5 nghìn cấm-binh, mỗi người đem theo quân-lương trong 3 tháng. Lại dâng quan đô-đốc là *Si-qui* làm tướng tiên-phong.

Nguyên *Si qui* là gia tướng của *Lưu-qui*. Khi trước *Lưu-qui* sai *Si-qui* tiến Kinh, *Hùng-vương* thấy là người có tài võ-dũng, mới lưu ở cấm-vệ để cung chữa.

Mấy anh em phò-mã *Triệu-cẩu* cũng có lòng trọng-đãi *Si-qui*. Đến bấy giờ *Hùng vương* phụng mệnh đem quân đi đánh giặc, dùng *Si qui* làm tướng tiên-phong, đem 500 quân đi trước.

Hùng-vương về phủ, dặn *Võ-đăng-ngu* vương-phi rằng ;

— Phu nhân ơi ! Nay mai trưởng-tử ở *Hùng-khởi phượng* về đây, dẫn tôi đi vắng, phu-nhân cũng cho lấy làm thương-tới, hễ nghe có tin tôi thua trận thì mau mau báo trưởng-tử đem quân đi đánh giải-vây.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)